

Kirakathan, egész évben

Gyakran hallom, olvasom ilyenkor nyáron (nyáron?! ebben persze van egy adag túlzás), főként ismerősökkel folytatott beszélgetésekben, olvasói levelekben, vagyis olyan szóbeli, írásbeli találkozószövegekben, ahol az újságbeli megjelenésnek van realitása, hogy „majd jön az a sok idegen a szabadtérre, aztán mit szól?” Vagy, hogy „én bizony szegyelem a vendégek előtt; nincs vele büszkélkednivalónk; viszik a hírt ezer felé; bezzeg Sopronban; Egerben másképp van”, satöbbi... Vagy ha nem is mondják ki a panaszkodók, legfontosabb érvek ez: legfőképpen az ide látogató idegenek, a turisták és a kóristák, a kempingezők és a kamionosok, a művészek és a mecénások kedvéért kell megteremtelnünk, megőriznünk — hadd sűrítsem egyetlen közhelyes jelzőbe — például a szép Szegedet.

1.

Nem szeretnék háládatlan szerepet vállalni — ezen a pályán örültséggel lemondani a népszerűségről —, most mégis be kell vallanom, sehogys szeretem az efféle érvelést. A Belváros egyik forgalmas utcájában azért ne álljanak fel autók a zóldsávba, mert majd jön egy zalai gyárból a Haladás brigád és mit szól a rontás látán? A fűre, fára, virágra, gondolom, inkább magunk miatt kéne vigyáznunk. Mint ahogy a sokak által „megénekelt” homlokzatlalujtásokat sem azért volt érdemes tervbe venni, hogy emeljük a város külcsinjét — azért is persze —, hanem mert a házak állapota követelte meg a javítást, felújítást. Folytatható a sor, utépítésekkel, fafelújításokkal, teraszos cukrászdákkal, tetszetős kirakatokkal, tisztára mosott autóbusszokkal, színes panelből összerakott házakkal, plakátokkal, melyeket nem tép ronggyá a szél, üres telkekkel, melyeket legalább tömör kerítéssel öveznek a későbbi építkezők, zárt szeméttárolókkal, virágos te- rekekkel és évente legalább egyszer lemosott szobrokkal, diszkivilágítással, s még ezerféle, önmagukban nem nagy horderejű, de összességükben már számottevő változással, ötlettel. Folytathatnánk a sort, amely után eredményként, mint az összeadásnál a végösszeg, az a kifejezés áll: a mi gondozott, szép Szegedünk. S nem ez-e, amiért érdemes? Hogy mi gyönyörködünk, hogy a mi szívünkhöz nőjön, az év minden szakában, akkor is, amikor a Széchenyi téri parkolóban nem minden második autón látható idegen fel-ségjel?...

2.

Mielőtt bárki félreértene: nem vagyok vendégelén. A városát szerető ember persze, hogy jóleső érzéssel figyeli a nyári nyüzsgést, örömmel hallgatja az idegen szót, szívvel-lelekkel azt kívánja: minél többen jöjjenek, érezzék jól magukat, s búcsúzáskor így köszönjenek: viszontlátásra. De... Nem tudom, miért kellene egész évi munkánkat alárendelni hat-nyolc hétnek, nem értem, miért nyom többet a latban — hogy most már elkanyarodjak a városkép leginkább kézzelfogható elemeitől —, szóval, hogy miért kell például nagyobb jelentőséget tulajdonítani a nyári rendezvénynapotnak, mint az év tíz hónapjában a folyamatos eseményprogramnak. Miért kellene több udvariasságot várunk szolgál-

tatóktól és kereskedőktől augusztusban, mint februárban? Azért csupán, mert akkor mások, a nem szegediek is figyelik, hogyan dolgozunk?

„Borzasztó, hogy mennyire hadilábon állunk az idegen nyelvekkel” — sugallja egy ismerős, s lelki szemeivel már talán olvassa is a nyelvi műveletlenségünket szövegbe glosszát. Igazat kéne neki adni, mégis az a válaszom egyelőre: „borzasztó, hogy mennyire hadilábon állunk a magyar nyelvvel”. S jogosnak érzem, hogy ugyanezt mondjam életünk más területeiről is: ne akarjunk addig hazájabeli ízekkel kedveskedni a külföldi turistának, amíg újra el nem hisszük szakácsainknak, hogy a tarhonyaköröt nem sörétből készüli, és hogy nem csak Delikátból lehet levest főzni, hanem... de hát minék folytassam, jobban tudják ők azt nálam. (Még az is lehet, hogy a pizzához szokott embernek épp a lebbencsleves lesz a gasztronómiai élménye!)

Mindazonáltal: semmi kivételalót sem találhatunk abban, hogy a vendéglátásban érdekelték — s itt most nem csupán a szállodai, éttermi alkalmazottakra, az utazási irodák dolgozóira, a kereskedőkre, a fodrászokra, az autójavítókra, a közművelődésben dolgozóakra gondolok, hanem a közfoglászati cikkek gyártóira, a zóldség-termelőkre, az állattenyésztőkre, az építőkre, a közlekedési vállalatokra, az elosztási rendszerben közreműködőkre is — szóval, nincs abban persze semmi rendkívüli, ha ilyenkor, a nyári idegenforgalmi szezon kezdetén valamivel több figyel-

met érdemelnek ki a vendégjárásból nagyobb arányban részesülő tájegységek, városok, s így Szeged is. Rendjénvaló, hogy az üzletek nyitvatartását, a villamosok, autóbusszok menetrendjét most majd az ünnepi hetek rendezvényeihez igazítják, természetes, hogy több vásárlónak, fogyasztónak több árut — még az sem lenne megvetendő, ha többfélé — kell kínálni. Csak éppen ne túlozzuk el a „házigazdaságot”, ne rendeljük alá igényeinket — a vendégjárás előtti és utáni igényeinket — a főszében érvényesíthető várakozásainknak.

3.

Ugyanolyan színvonalas kiállítási programot érdemel Kovács István öntödei munkás, mint Kovács István turista. Ugyanazt a marhapörköltet fogja enni a Szegeden lakó nyugdíjas, mint békéscsabai vendége. A szabadtérre autóbusszal érkező cseh kirándulócsoporthoz ugyanakkor parkolóhelyre van szüksége, mint a kiskundorozsmai gyárból autóbusszal érkező munkásoknak.

Röviden szólva annak a kereskedelmi szakembernek kellene igazat adnunk, aki szerint jó, ha rendezünk nyaranta kirakatversenyt is, csak ne csináljunk belőle egy szezonra és csak vendégeink szöveg kirakatpolitikáit! Amit szívesen tesszünk jól látható helyre, abban miért ne gyönyörködhetnénk egész évben? Hogy aztán amit meg mások előtt röstelünk, benünket se bosszantson. A múlt héten, holnap, novemberben.

Pálfi Katalin

Nevenincs a sólyatéren

Emese napja, Sarolta napja, a Nap korán kel, első sugarai négy óra ötvenhárom perckor világítják be a sólyatér. A komp, meg a motoros hajó még alszik.

A Nap megpillantja a készülő katarant a tápéi Tisza-parton, s miután az égitestek valószínűleg nem bírnak különösebb képzelőerővel, s műszaki ismereteik is aligha vannak, a Nap csak annyit konstát, hogy a gígszaki méretű vasasatlon hatalmas acéllemezek meredeznek.

A Napnál később érkező sem okosabb. Nevenincsnek, jobb híján nevezzük így a készülő hajót, két fivérét látam a Balaton vizét hasítani, de hát nekik hajóformájuk volt, s méghozzá milyen szép. A balatoni hajózás büszkeségei ők, úszótűket itt készítették Tápén.

A sólyatér a megszokott kép; hegesztőapparátok éles fénye villan, lemezek döngése-bongása, fűrógépek sivalkodása hallik. Sietni kell a hajóépítőknek, a még Nevenincset augusztusban vízre kell bocsátani, hogy elvonassák Titelen át Újpestre, ahol a fedélzetet szerelik rá. És ez még nem a végső állomás, mert a befejező munkákat Balatonfüreden végzik majd, mielőtt kifutna a vízre a harmadik balatoni katarant.

A „titkot”, hogy ebből a furcsa valamiből hogyan lesz egy kétfestű személyszállító hajó úszóteste, Bőröcz Antal, az acélszerszerkezet-építő lakatosok művezetője magyarázza:

— Az Újpestről érkező sablonok segítségével készülnék el a katarant elemek, ezeket összeszereljük az asztalon, majd a hegesztőkön a sor, akik összevarrják az elemeket. Munkájukat egy hatalmas forgószerszerkezet, a kon-

duktor segíti. Aztán beszereljük a különféle tartályokat, vezetékeket, s két hónap után vízre kerül a hajó.

Aki látta a Queen Mary, vagy hűgát a Queen Elisabethet, valószínűleg vígasztalanul kicsinek tartaná ezt a hajót. Magyar szemnek ez is óriási. Nevenincs, ha elkészül 35 méter hosszú, 12 méter széles és ugyanolyan magas lesz. Négyezer utasnak a fedélzetén 18 kilométer per órás sebességgel, 342 utasnak van ülőhelye a Rába-MAN motorral működő járműn, amelynek vezetéséhez három ember szükséges, a személyzet negyedik tagja a büfében várja majd az utasokat.

Nevenincs modernbb konstrukció, mint a Siófok és a Badacsony, úszóteste karcsúbb, ami gyorsabb teszi. Külleméről meg korai szólni, de egészen biztos, hogy szebb is lesz a két testvérnél, ami nem kis dolog.

Mi, szegediek biztosan büszkén utazunk majd rajta, ha nyaralni megyünk a Balatonhoz, végül is a hajó leglényegesebb része, a test itt készült Tápén, a MAHART hajójavító üzemében, előbb meg nevet kap persze Nevenincs, s hozzávágunk egy pezsgőpalackot is. Szó ami szó, a tápéi hajóépítők is megérdemelnek majd egy pohár pezsgőt, ha a hajótestet a tőlük megszokott jó minőségben átadják az újpesti kollegáknak.

Petri Ferenc

Integrált áramkörök

Az Egyesült Izzó Győngyösi Félvezető és Gépgyárában 1977 óta gyártják az integrált áramköröket, a modern ipar nélkülözhetet-

Munkaügy – presztízs nélkül

Az ismert elmélet szerint az új munkahelyek létszámszükséglete — a szabad munkaerőforrások elapadása miatt — inkább csak átcsoportosítással oldható meg. Kérdés: honnan és hogyan történjék ez a bizonyos átcsoportosítás. S még nagyobb kérdés: hogyan tervezik az új munkahelyek munkaerő-szükségletét, s egyáltalán, tervezik-e valahol, valakik?

A kérdésekre voltaképpen rövid és egyszerű válasz adható: a beruházások munkaügyi koordinációja legjobb esetben is az esetlegesség határát súrolja. A Munkaügyi Minisztérium munkatársai nemrégiben 17 állami nagyberuházást vizsgáltak ebből a szempontból s megállapították, hogy a beruházási javaslatok általában nem tartalmazták a munkaerő-szükséglettel kapcsolatos munkaerőmérésleget. Ugyancsak e vizsgálat szerint: az állami nagyberuházások munkaerő-tervezésének megalapozatlanságát mutatja az a tény is, hogy a — ritka esetekben elvégzett — létszám-kalkulációkat, a beruházás üzembe helyezését követően azonnal módosítani kellett.

Elvileg persze mindenki tudja, hogy a munkaerő racionális felhasználása szorosan összefügg a foglalkoztatáspolitikával. A foglalkoztatáspolitikát pedig összefügg a beruházáspolitikával. Am ezt a sokoldalúan bizonyított elvi tételt a gyakorlatban — az állami beruházásoknál éppúgy, mint a vállalati beruházásoknál — sokáig mindenki nagyvonalúan mellőzte.

Mellőzte már a technológiai tervező is, akinek szorosan együtt kellett volna — és kellene — működnie az üzemszervezővel. Valamiféle „együttműködés” persze felfedezhető, ám hogy milyen, annak jellemzésére példák tucatjait sorolhatnám. Olyan példákat, amelyekből rendre kiderül, hogy az új, vagy a rekonstrukción átesett üzemek munkaerő-szükséglete rendszerint sokkal nagyobb, mint a hasonló körülmények között dolgozó régi üzemeké. Vagy, hogy az importált termelőberendezések üzemeltetéséhez, a hazai viszonyok között, jó esetben is kétszer-háromszor annyi ember kellett, mint amennyit az exportáló előírt, vagy mint amennyivel ugyanezek a gépek külföldön működnek.

Igaz: mit tehet a legjobb és legszorosabb kapcsolatban együtt dolgozó tervező és szervező, ha például irreális, vagy nem megalapozott adatok alapján kell a beruházások munkaügyi terveit elkészíteniük: ha például úgy tudják, hogy a szóban forgó beruházás tétő alá hozásáért minden áldozatra kész helyi tanács — nem minden célzatosság nélkül — megnyugtató válaszokat ad a munkaerővel kapcsolatos kérdésekre, s aztán később kiderül, hogy e tanácsai információk, enyhén szólva is pontatlanok voltak a szabad létszámot illetően túlzottak? (Az úgynevezett „vidéki” ipartelepítéssel foglalkozók — főként a korábbi tapasztalataik alapján — sokat mesélhetnek az efféle ígérgetésekről.)

Am mit tegyen az a tanács, amely a be-

ruházás tervezésének idején még okkal, joggal ígérte a szükséges munkaerőt, csak éppen a számításba jöhető emberek nem tisztelték a beruházások megvalósulási idejét és a tervezéstől az üzembe helyezésig eltelt öt-hat év alatt szépen elvándoroltak más, már működő munkahelyekre?

Ne beszéljünk most az állami nagyberuházásokról. Egyszerűbb példa a vállalati beruházás, termelésbővítés, melyek esetében a vállalaton belüli, illetve a tanácsoktól is összegyűjthető a szükséges munkaügyi információk. Ha összegyűjthető... Ha lenne mit összegyűjteni. Mert a vállalatok munkaügyi apparátusai — azonkívül, hogy „nincs ember...” — aligha adhatnak érdemleges segítséget a beruházásokkal foglalkozó szakemberek és vezetők számára. A legtöbb esetben azt sem tudják, hogy azokat a sokat emlegetett belső létszámtartálékokat hol és hogyan lehetne megtalálni, s hogy mit kezdjenek az ugyancsak sokat emlegetett relatív létszámtöbblettel?

Végképp nem szolgálják a munkaügyi terveket, illetve a vállalat valóságos munkaügyi helyzetét az egyes személyekkel kapcsolatos úgynevezett karriertervek. Ma sincs szerves kapcsolat a belső munkaerőmozgások tervezése, az oktatási-képzési tervek és a „káderfejlesztési” elképzelések között. Nemcsak a munkaügyi és a személyzeti tevékenység elszigetelődése miatt, hanem többek között azért sem, mert a belső munkaerőmozgások tervezése is rendkívül kezdetleges.

Igaz: a munkaügy hosszú ideig mellőzött, alárendelt szerepet játszott — sokan és sokszor írtak, s beszéltek már erről. A munkaügyi apparátusok ma is szervezeti-leg meglehetősen szétziláltak, és a komplex munkaügyi tevékenységben — s az ennek megfelelő apparátusokban — való gondolkodás lényegében a mai napig is csak nyomokban fedezhető fel.

Következésképpen: a szakmának, a szakterületnek ma sincs túl sok hitele, és ez is hozzájárul ahhoz, hogy a szakterületen dolgozók munkája, értékeit, információit sem lehetnek mérvadók a termelési folyamat tervezésekor. Am mindezt aligha lehet csakis a vállalatokat felelőssé tenni. A munka — tudomány, a kutatás és az oktatás hosszú ideig való mellőzése is érezteti a hatását. S ha nincs kutatás, akkor nehéz az oktatás; s ha nincs kutatás és oktatás, akkor a gyakorlati munka sem lehet eléggé szervezett és szakszerű, akkor nehézkes a kutatás, s ha nincs presztízs a mindennapi munkának, akkor nem tanulják a szakmát. Az utóbbi években kedvező változások tanúi lehetünk, ám a gyökeres fordulat feltételeit még a jövőben kell megteremtteni.

Vértés Csaba

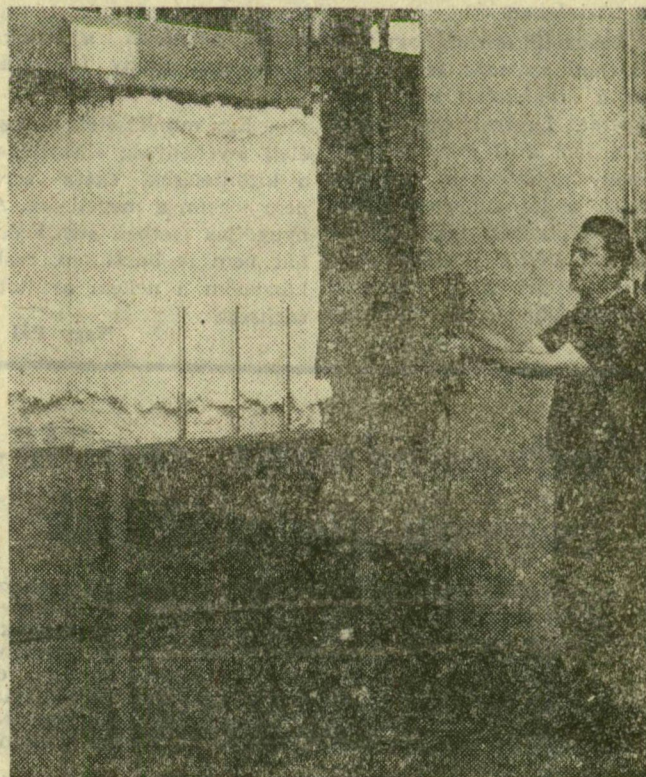
Üdvözlétek

Az országgyűlés tisztikarának, az Elnöki Tanácsnak és a Minisztertanácsnak a megválasztása alkalmából a szocialista országok és sok más ország állam- és kormányfői, valamint parlamenti vezetői táviratban üdvözölték Losonczy Pált, a Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnökét, Lázár Györgyöt, a Minisztertanács elnökét és Apró Antalt, az országgyűlés elnökét. (MTI)

Ólomkristály

Az Üvegipari Művek Ajkai Üveggyárának ólomkristály termékei a világ minden táján ismertek. A százéves gyár kollekciójába megalkotás nélkül már hetedik alkalommal nyerte el a „Kiváló Gyár” címet. Az üzem húsz százalékkal túlteljesítette exporttervét.

Fonodai alapanyagok

A Pamuttextil Művek Budai Gyára a vállalat üzemait látja el különböző alapanyagokkal. Képkönn: számítógép által vezérelt gép, mely a bálákból készíti fonodai alapanyagot